Státní okresní archiv Plzeň-sever se sídlem v Plasích

Archiv obce Hunčice

1850–1939

Inventář

EL NAD č.: 198

AP č.: 379

Mgr. Jitka Flanderková

Plasy 2019

Obsah

Úvod:

I. Vývoj původce archiválií 3

II. Vývoj a dějiny archivního fondu 4

III. Archivní charakteristika archivního fondu 4

IV. Stručný rozbor obsahu archivního fondu 4

V. Záznam o uspořádání archivního fondu a sestavení archivní pomůcky 5

Seznam použitých pramenů a literatury 6

Přílohy:

Příloha č. 1: Seznam použitých zkratek 8

Příloha č. 2: Počet obyvatel a domů v obci a seznam doložených starostů 9

Inventární seznam 10

I. Vývoj původce archiválií

Původcem archiválií archivního fondu Archiv obce Hunčice zpřístupňovaných tímto inventářem je: Obecní úřad Hunčice / Gemeindeamt Hundschitz, 1850−1945.

Hunčice (dříve Unčice, něm. Hundschitz, Huntschitz) leží 7,5 km severozápadně od Města Touškova v nadmořské výšce 457 metrů na stejnojmenném katastrálním území o rozloze 2,86 km^2. Podle A. Profouse vznikl prvotní tvar názvu Unčice z osobních jmen *Uněk, Uňka* ve smyslu ves lidí *Uňkových*. Základem těchto jmen byly slovanské výrazy *uněj, unij* znamenající dobrý, prospěšný, užitečný či počestný.

Ves je poprvé historicky doložena k roku 1197, kdy ji velmož Hroznata daroval premonstrátskému klášteru v Teplé. Později Hunčice náležely k nedalekému hradu Frumštejnu, který zanikl patrně v období vlády Jiřího z Poděbrad. Bývalé frumštejnské panství získal v roce 1521 Petr Kokořovec z Kokořova. Kokořovci zde vybudovali hunčický dvůr. Následně ves vlastnil Hynek Zádubský ze Šontálu a jeho dědicové. Okolo roku 1654 zahrnoval chudý hunčický statek patrně pouze 4 usedlosti, z nichž v jedné žil chalupník a ve třech sedláci. V roce 1660 koupil Hunčice Antonín Steinbach z Kranichsteinu. Steinbachové připojili Hunčice k líšťanskému panství a značně je zvelebili. Roku 1690 byl na Hunčickém potoce založen velký rybník a usedlost byla přebudována na vrchnostenský dvůr. V roce 1806 byl při silnici vedoucí z Plzně na Karlovy Vary nedaleko Hunčic postaven hostinec, lidově zvaný U Punčochy nebo také Červená punčocha (něm. Roter Strumpf). K roku 1838 je ve vsi zmiňován statek s ovčínem, panský dvůr, myslivna a bažantnice. Součástí líšťanského panství byly Hunčice až do zániku vrchnostenské správy, kdy byl jejich majitelem Václav Maria Perglar z Perglasu.

V roce 1848 došlo ke zrušení poddanství a tím i patrimoniální správy, která pokračovala ve své úřední činnosti do roku 1850. Nejnižším správním článkem se staly samosprávné místní obce, a to na základě tzv. Stadionova prozatímního obecního zřízení č. 170/1849 ř. z. ze dne 17. března 1849. Vycházelo se hlavně z josefínských katastrálních obcí s tím rozdílem, že sídliště se mělo stát buď obcí, anebo součástí obce jako tzv. osada. V novém územněsprávním členění připadla místní obec Hunčice do soudního okresu Touškov a politického okresu Plzeň v Plzeňském kraji. Prvoinstančním úřadem politické správy s všeobecnou působností bylo Okresní hejtmanství v Plzni. V letech 1855–1868 náležela obec do obvodu smíšeného okresního úřadu Město Touškov. Od roku 1868 byla pod správou Okresního hejtmanství ve Stříbře a soudního okresu Město Touškov. Hunčice příslušely k Farnímu úřadu ve Všerubech, kam také docházely děti do německé obecné školy. Do Všerub obec náležela i poštovním úřadem.

Stejně jako podle tzv. Stadionova prozatímního obecního zřízení, tak i podle obecního zřízení a řádu volebního pro Čechy (č. 7/1864 z. z.) byly v obci ustaveny dva orgány – obecní výbor (volený na tři roky) a obecní představenstvo. Obecní výbor byl kolegiální orgán, rozhodující většinou hlasů. Měl usnášecí a dozorčí moc a ze svého středu si volil obecní představenstvo, složené z obecního představeného – starosty, jenž prováděl usnesení obecního výboru, a alespoň dvou radních.

V roce 1919 bylo v Hunčicích zvoleno na základě novelizovaných ustanovení o volebním řádu a obecním zřízení (zákony č. 75/1919 Sb. a č. 76/1919 Sb.) obecní zastupitelstvo (dřívější obecní výbor), které si volilo obecní radu (dřívější obecní představenstvo), tvořenou starostou a radními. O činnosti obecního úřadu a komisí se nedochovaly žádné zprávy. Podle A. Herziga byl původní obecní dům čp. 11 náležející k majetku obce v roce 1900 stržen a postaven nový. V tomto období pravděpodobně docházelo i k obnově původních dřevěných domků se slaměnou střechou, které byly nahrazovány odolnějšími kamennými a cihlovými stavbami.

Hunčice byly zemědělskou obcí s převahou německého obyvatelstva. Po podepsání Mnichovské dohody v roce 1938 se staly součástí Říšské župy Sudety. Obec náležela do obvodu vládního prezidenta v Chebu se sídlem v Karlových Varech a patřila do působnosti landráta ve Stříbře. V období od 1. do 20. října 1938 byla veškerá výkonná moc na území, které připadlo Německu, svěřena okupační armádě. Německé správní řízení (Deutsche Gemeindeordnung z 30. ledna 1935) vstoupilo v platnost od 21. října 1938. Podrobnější instrukce k jeho zavedení vydal dne 22. listopadu 1939 zvláštním oběžníkem říšský ministr vnitra. Jediným v pramenech doloženým starostou byl v roce 1939 Josef König.

Činnost obecního úřadu byla ukončena pravděpodobně v květnu 1945 ustavením místní správní komise na základě vládního nařízení č. 4/1945 Sb., o volbě a pravomoci národních výborů.

II. Vývoj a dějiny archivního fondu

Z dochované úřední knihy není evidentní, kde a jakým způsobem byla u původce ukládána. Do Okresního archivu Plzeň-sever se sídlem v Plasích byla archiválie delimitována dne 25. října 1963 pod přírůstkovým číslem 121 z Archivu města Plzně na základě územněsprávní reformy (zákon č. 36/1960 Sb.).

III. Archivní charakteristika archivního fondu

Archivní fond AO Hunčice 1850–1939 obsahuje jednu úřední knihu o celkovém rozsahu 0,11 bm. Při generální inventuře 2012–2013 došlo ke zpřesnění časového rozsahu a metráže. Pořádání a inventarizace archivního fondu proběhly na základě vyhlášky č. 645/2004 Sb., Metodického pokynu ředitele SOA v Plzni pro zpracování archiválií a tvorbu archivních pomůcek z 12. března 2010 (č. j. SOAP/006-0767/2010) včetně dodatku platného od 15. července 2014 (č. j. SOAP/006-1300/2014) a Metodického pokynu archivní správy č. 1/2017 k archivnímu zpracování fondu typu „Archiv obce“ (č. j. MV-35224-1/AS-2017). Přihlédnuto bylo rovněž k Metodickému návodu č. 1/2013 odboru archivní správy a spisové služby Ministerstva vnitra, kterým se vydávají nová základní pravidla pro zpracování archiválií.

Vzhledem k torzovitému dochování fondu bylo při pořádání použito umělé pořádací schéma, uvedené v příloze č. 1 Metodického pokynu archivní správy č. 1/2017 k archivnímu zpracování fondu typu „Archiv obce“ (č. j. MV-35224-1/AS-2017). Během současné inventarizace došlo pouze ke změně časového rozsahu. Vnitřní skartace nebyla provedena.

Jazykem archiválie je němčina. V době zpracování byla úřední kniha poškozená prachem a měla uvolněnou vazbu. Restaurátorský ani konzervátorský zásah nebyl nutný.

IV. Stručný rozbor obsahu archivního fondu

Vzhledem ke stavu dochování poskytuje archivní fond Archiv obce Hunčice pouze minimální informace o činnosti obecního úřadu a životě v obci. Kniha evidence vydaných domovských listů sloužila i jiným agendám, obsahuje zápisy vystavených pracovních a čeledních knížek,
vydaných vysvědčení o chudobě a zachovalosti, obsahuje také opisy cirkulářů z let 1871–1885, jeden záznam o úmrtí v 1. světové válce, trestní záznamy a zápisy přijetí do domovského svazku. Na konci knihy jsou vedeny informace o obecním pronájmu.

V. Záznam o uspořádání archivního fondu a sestavení archivní pomůcky

Archivní fond Archiv obce Hunčice 1850−1939 uspořádala a inventář sepsala v lednu 2019 Mgr. Jitka Flanderková. Čistopis archivní pomůcky zpracovala v září 2019 Mgr. Jitka Flanderková ve Státním okresním archivu Plzeň-sever se sídlem v Plasích.

V Plasích 24. 9. 2019 Mgr. Jitka Flanderková

Seznam použitých pramenů a literatury

I. Prameny

Tištěné prameny

Ortsbuch für den Reichsgau Sudetenland. Haida, 1939.

Seznam míst v Království českém. Praha, 1872.

Seznam míst v Království českém. Praha, 1886.

Seznam míst v Království českém. Praha, 1893.

Seznam míst v Království českém. Praha, 1907.

Seznam míst v Království českém. Praha, 1913.

Statistický lexikon obcí v Čechách. Praha, 1924.

Statistický lexikon obcí v Zemi české. Praha, 1934.

Verzeichniss der Orts-Gemeinden im Königreiche Böhmen. Prag, 1861.

Zevrubný popis rozdělení země Království českého. Praha, 1854.

II. Literatura

DUNDERA, J. A. *Království české statisticky-polohopisně popsané. I. díl – Kraj plzeňský*. Praha, 1845.

EDL, Jan. Přehled změn v územní reorganizaci politické správy v letech 1928–1948. *Paginae historiae*. *Sborník Národního archivu*, Praha : Národní archiv, 2006, č. 14, s. 485–545.

FLÖGEL, Jaroslav. *Praktická příručka pro obecní a okresní funkcionáře*.
Praha : Československé právo, nakl. V. Vrba, 1933.

HERZIG, Anton. *Die Gemeinden des Landkreises Mies. Ihre Geschichte bis 1945 und das Schicksal ihrer deutschen Bevölkerung*. Dinkelsbühl : Heimatkreis Mies-Pilsen e. V., 1975.

HLEDÍKOVÁ, Zdeňka – JANÁK, Jan – DOBEŠ, Jan. *Dějiny správy v českých zemích od počátku státu po současnost*. Praha : Nakladatelství Lidové noviny, 2005.

Hunčice : 1197–1997. Domažlice : Nakladatelství Českého lesa, 1997.

PALACKÝ, František. *Podrobný popis Království českého*. Praha : Knihkupectví J. G. Kalve, 1848.

PROFOUS, Antonín. *Místní jména v Čechách, jejich vznik, původní význam a změny. I. díl – A–H*. Praha: Česká akademie věd a umění, 1951.

ROŽMBERSKÝ, Petr – CHMELÍŘ, Václav – ANDERLE, Jan. *Hrad Frumštejn a zámek Hunčice.* Plzeň : Ing. Petr Mikota, 2013.

SOMMER, Johann Gottfried. *Das Königreich Böhmen; statistisch-topographisch dargestellt von Johann Gottfried Sommer, Ehrenmitglied der Gesellschaft des vaterländischen Museums*. *Sechster Band. Pilsner Kreis*. Prag, 1838.

ŠAJTOŠOVÁ, Edita. *Vivat Líšťany*. Líšťany, 2015, s. 22–23.

VRBATA, Jaroslav. Přehled vývoje veřejné správy v odtržených českých oblastech v letech 1938–1945. *Sborník archivních prací*, Praha : Archivní správa ministerstva vnitra v nakladatelství Orbis, 1962, roč. 7, č. 2, s. 45–87.

Příloha č. 1

Seznam použitých zkratek

AO	archiv obce
AP	archivní pomůcka
bm	běžný metr
EL NAD	evidenční list Národního archivního dědictví
evid. jedn. č.	evidenční jednotka číslo
inv. č.	inventární číslo
př. č.	přírůstkové číslo
ř. z.	říšský zákoník
Sb.	Sbírka zákonů a nařízení
SOA	státní oblastní archiv
ukn	úřední kniha
z. z.	zemský zákoník

Příloha č. 2

Počet obyvatel a domů v obci

Rok	Počet obyvatel	Počet domů
1850	158	neuveden
1869	151	25
1880	140	25
1890	132	25
1900	162	26
1910	156 (156 Němců)	27
1921	170 (12 Čechů, 157 Němců)	25
1930	168 (42 Čechů, 126 Němců)	30

Inventární seznam

Inv. č.	Obsah	Časový rozsah	Evid. jedn. č.
	Úřední knihy		
1	Kniha evidence vydaných domovských listů, pracovních a čeledních knížek a vysvědčení o zachovalosti 1850−1939 Kniha trestních záznamů 1865−1924 Opisy cirkulářů 1871−1885 Kniha obecního pronájmu 1896−1911 Kniha přijetí do domovského svazku 1904−1925 Zápis úmrtí Antona Utlera v 1. světové válce (zemřel 1915, zapsáno 1923)	1850−1939	ukn 1

Název archivní pomůcky:	Archiv obce Hunčice
Značka archivního fondu:	AO Hunčice
Časové rozmezí:	1850−1939
Počet evidenčních jednotek:	1 (1 úřední kniha)
Počet inventárních jednotek:	1
Rozsah v bm:	0,11
Stav ke dni:	24. 9. 2019
Zpracovatel archivního fondu:	Mgr. Jitka Flanderková
Zpracovatel archivní pomůcky:	Mgr. Jitka Flanderková
Počet stran:	12
Počet exemplářů:	4
Schválila:	Mgr. Martina Matušková
	Dne 24. 9. 2019 – č. j. SOAP/60-312/2019